Sol Cigar Co. A/S
Henrik Ibsens gate 28
0255 Oslo

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 04. Juni 2015

Høringssvar om standardiserte tobakkspakninger

Med dette viser vi til departementets høringsnotat om standardiserte tobakkspakninger med høringsfrist 9. juni 2015. Under følger vår høringsuttalelse hvor vi i Sol Cigar Co AS begrunner vår motstand til at lovforslaget omfatter sigarer og pipetobakk.

Innhold

Sol Cigar Co AS

Skjulte handelshindringer

Ungdom og tobakksbruk

Konsekvenser for detaljhandelen

Uniform regulering

Smugling

Konklusjon

Anbefaling

Sol Cigar Co AS

Sol Cigar Co AS er en av Norges eldste eksisterende spesialforretninger innen tobakk. Vi er importør, grossist og spesialforretning. Sol Cigar ble grunnlagt i 1911, og drives nå av Bjørg Svenøe, som har arbeidet i forretningen siden 1977. Vi selger utelukkende tobakk og tobakksrelaterte produkter med hovedfokus på håndrullede sigarer, pipetobakk og relevant tilbehør. Sol Cigar drives fortsatt i de samme lokalene som i 1911, og har med tiden blitt en institusjon som representerer røkekultur og nytelse.

Uniform regulering

Departementet ønsker en uniform regulering av alle tobakksprodukter. Argumentasjonen fokuserer på at en differensiert regulering kan gi uheldige signaler til barn og unge i forhold til helserisiko. I denne begrunnelsen nevnes røykfri tobakk, og da særlig snus. Etter vår mening kan ikke argumentet overføres til sigarer og pipetobakk. Dette med tanke på den marginale utbredelsen blant unge i Norge.

Forbrukerne av disse produktene tar et bevisst valg før de oppsøker en forretning. Fra departementet argumenteres det videre med at en uniform regulering vil lette tilsynet. Da ved å unngå feiltolkning av forskjellen mellom de ulike tobakksproduktene. Dette opplever vi ikke som et holdbart argument, da klare definisjoner kan utelukke dette problemet.

Skjulte handelshindringer

" EUs tobakksdirektiv 2014/40/EU regulerer ikke standardiserte tobakkspakninger direkte, men det presiseres i artikkel 24 (2), jf. fortalen pkt. 53, at direktivet ikke er til hinder for at medlemsstatene innfører krav om standardiserte tobakkspakninger dersom dette er begrunnet i hensynet til folkehelsen, står i et rimelig forhold til målet og ikke innebærer vilkårlig forskjellsbehandling eller skjult handelshindring. Det har vært reist spørsmål ved forståelsen av artikkel 24 (2) i direktivet, men departementets vurdering er at direktivet ikke stenger for nasjonale regler om standardiserte tobakkspakninger. Lovligheten beror på helseeffekten av tiltaket, nærmere bestemt om det kan begrunnes i hensynet til folkehelsen og står i et rimelig forhold til dette målet."[1]

Det vil i aller høysete grad innebære skjulte handelshindringer. I særdeleshet for håndrullede sigarer fra mindre leverandører, som ikke har kapasitet til å sørge for standardiserte farger og tekst på alle pakninger. Et eventuelt vedtak vil bety at salg av sigarer på legalt vis i Norge blir unødig komplisert. Produsenten må påse at det foreligger, i tillegg til standardiserte forpakninger, standardiserte farger og tekst også på sigartuber, på sigarenes magebånd, og at sigarer som selges enkeltvis må selges i standardisert sigartube. Standardiserte forpakninger innebærer også at garantiforsegling av sigaresker blir ulovlig. Denne garantiforseglingen er et viktig element, for å forsikre forbrukeren om produktets autentisitet. Forfalskning av sigarer er et utbredt problem på verdensbasis.

Departementet etterlyser innspill på om det ved salg av enkeltsigarer bør inntas krav om at de må selges i sigartuber, jf. forslag til merkeforskriften § 33 tredje ledd. Vi ønsker derfor å belyse følgende konsekvenser en slik lovgivning vil gi ut i fra et praktisk perspektiv for import av håndrullede sigarer: Vi selger sigarer fra Dominikanske Republikk, Cuba, Honduras, Nicaragua, Filippinene, USA og Europa. Grunnet sigarenes varierende størrelse, må produsentene som følge av nevnt lovgivning produsere spesialdesignet størrelse på 328 ulike forpakninger som sigaren levers i, samt egne tubestørrelser for alle sigarene. Med det totale antallet sigarer vi importerer, og selger enkeltvis, vil dette bety at produsentene må designe 247 forskjellige størrelser på tubene. Per dags dato leveres kun en brøkdel av sigarene i tube. For Norges marginale marked vil ikke produsentene ha kapasitet til å etterkomme dette kravet, og vi står følgelig ovenfor en skjult handelshindring.

Hvis vi som importører må pakke om sigarene selv, vil vi støte på enda flere problemer. Følgende omtales foreslått punkt: standardiserte magebånd. De fleste håndrullede sigarer er pakket inn i cellofan både for å vedlikeholde sigarens fuktnivå og for å påse at dekkbladet ikke får noen skader. For eventuelt å bytte ut eksisterende magebånd med "nøytrale magebånd", må man åpne sigaresken, lirke sigaren ut av cellofanen, bytte magebeltet og prøve å lirke sigaren tilbake i cellofanen. For det første vil dette være så tidkrevende at vi må ansette minst en ekstra person i fulltid utelukkende for denne jobben. For det andre vil det medføre enorme mengder svinn, da sigarenes dekkblad er veldig ømfintlige og mengder vil gå i stykker som følge av denne håndteringen. Alternativet vil være å ikke legge sigarene tilbake i cellofanen, men dette vil øke sannsynligheten for at sigarenes kvalitet forringes. Videre må vi egenhendig produsere utvalget av nødvendige nøytrale tuber for å selge single

[1] Høring av forslag til innføring av standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 i Norge s. 27

sigarer. Til slutt må vi legge alle sigarene i nøytrale forpakninger, som vi også må produsere selv. Vi kan bare spekulere i hva sluttprisen for en enkelt sigar ville blitt etter dette. Det er også lite trolig at alle produsenter ville akseptert denne håndteringen som et ledd i sigarenes reise fram til sluttkunden. Dette fordi produsentene har streng kvalitetskontroll gjennom alle tidligere ledd og må kunne stå inne for sluttproduktet.

Vi ønsker å tilby våre kunder et utvalg med pipetobakk av høy kvalitet, også fra mindre leverandører. Disse ville høyst sannsynlig heller ikke kunne etterkommet kravet om standardiserte innpakninger av samme grunn som sigarleverandørene. Pipetobakk leveres i vakuumpakkede esker som sikrer at tobakken beholder fuktighet og aromaer. Dersom vi skulle etterkomme kravet om standardiserte innpakninger og pakke om selv, ville vi blitt nødt til å åpne boksen for å pakke om. Det ville ført til en drastisk endring i tobakkens kvalitet da den høyst sannsynlig ville være tørr når kunden kjøper produktet.

Det er allerede utfordrende for våre leverandører å levere produkter som oppfyller nåværende krav til advarselsmerking. Som vi har gått mer detaljert inn på tidligere, vil standardiserte forpakninger være langt mer omfattende.

Vi anser dette som vilkårlig forskjellsbehandling. Sigarer og pipetobakk er små, særegne produktgrupper, som vil påvirkes av forslaget på en helt annen måte enn eksempelvis sigaretter. De fleste sigarettene på det norske markedet er fra store, velkjente produsenter, som antakelig ikke vil ha store problemer med å tilpasse seg disse reguleringene. Særlig med tanke på at sigaretter fortsatt er et utbredt produkt i Norge. Derimot importeres sigarer og pipetobakk stort sett av små importører i Norge, og markedet er marginalt. Ut i fra våre erfaringer er sannsynligheten svært liten for at produsentene er i stand til å tilpasse seg slike reguleringer. Helseeffekten av tiltaket vil også være marginal fordi det knapt finnes konsumenter av disse produktene i Norge.

Ungdom og tobakksbruk

I England omfatter innføringen av standardiserte forpakninger kun sigaretter og rulletobakk med begrunnelsen at disse produktene er mest utbredt blant ungdom. I Norge vil man kunne observere den samme tendensen, i tillegg til at snus er utbredt blant ungdom. Pipetobakk og sigarer ser ikke ut til å være produktgruppene som blir brukt flittig av ungdommen. Hovedargumentasjonen for å forby 10-pakninger med sigaretter var i sin tid også at unge er mer prissensitive enn voksne. Forhenværende helse- og omsorgsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen (AP) sa i den forbindelse at ”Dette er noe man har prøvd, også i mange andre land, og der er det altså slik at ungdom er prissensitive, de ser på hva dette koster og pris i seg selv vet vi er en viktig faktor i å hindre at folk røyker.”[2] Da både sigarer og pipetobakk er vesentlig dyrere enn sigaretter og snus, mener vi at dette underbygger påstanden om at disse produktene ikke appellerer til den yngre garde.

”Over halvparten av røykerne begynner å røyke før de fyller 18 år. Til tross for omfattende tobakksforebyggende tiltak i Norge siden begynnelsen av 1970-tallet, er totalandelen røykere og snusbrukere i aldersgruppen 16–24 år fortsatt høy. Det er derfor nødvendig å iverksette ytterligere tiltak dersom målsetningen om en tobakksfri ungdomsgenerasjon skal kunne oppnås. Forslaget om standardiserte tobakkspakninger vil i all hovedsak kun få konsekvenser for tobakksindustrien gjennom

[2] Ref. Dagsrevyen 13.januar 2012

begrensninger i muligheten til å anvende sin merkevare på produktene. Tiltaket berører ikke voksnes mulighet til å kjøpe og bruke tobakk."[3]

Tiltaket er ikke hensiktsmessig for sigarer og pipetobakk da disse produktene for det første i svært liten grad benyttes av unge. For det andre er andelen personer i Norge som benytter seg av disse produktene svært få og synkende, noe også SIRUS har konkludert med i sin rapport *Rusmidler i Norge 2014*. Følgende sitater er utdrag fra rapporten:

"Anslagene for salget av sigarer/sigarillos før 1966 er de mest usikre i denne oversikten. Med forbehold om de første tiår etter århundreskiftet, er det likevel på det rene at omsetningen av disse produkttypene har utgjort en relativt liten andel av det totale tobakksalget i Norge de siste hundre år." [4]

"Sigarrøyking er et klart «mannefenomen», vi finner også en svak tendens til at sigarrøykerne har noe høyere inntekt og lengre utdanning. Gruppa med piperøykere er så liten at det er vanskelig å beskrive dem statistisk, men tendensen er at de ofte er menn over 67 år." [5]

Rapporten viser at salget av tobakk røyket i pipe har gått kraftig tilbake, og det samme gjelder salget av sigarer. Fabrikkframstilte sigaretter har siden midten av 1990-årene vært det mest omsatte av alle tobakksprodukter. Etterfulgt av snus som per i dag er det nest største tobakksproduktet i Norge. Ironien er at dersom forslaget vedtas i sin helhet, blir det antageligvis i all hovedsak snus og sigaretter man kan kjøpe i Norge. Tobakksprodukter av høyere kvalitet som pipetobakk og sigarer vil antagelig ikke være å oppdrive på lovlig vis.

At departementet ønsker å utvikle tiltak for å begrense unges bruk av snus og sigaretter har vi full forståelse for. Likevel vil forslaget om standardiserte innpakninger for pipetobakk og sigarer i aller høyeste grad berøre voksnes mulighet for å kjøpe disse produktene negativt, dersom det blir vedtatt. Dette medfører i praksis et importforbud av sigarer til Norge, da det ut ifra vår erfaring er svært usannsynlig at sigarprodusentene vil være i stand til å levere denne formen for innpakning til det marginale markedet Norge utgjør. På denne måten berører det voksnes mulighet til å kjøpe og bruke tobakk av høyere kvalitet, enn tilgjengelige maskinlagde sigaretter. Videre fratar det voksne mennesker muligheten til å velge.

Konsekvenser for detaljhandelen

"Det forventes heller ikke at innføring av standardiserte pakninger vil få økonomiske konsekvenser av betydning for utsalgsstedene. De fleste voksne røykere er avhengige av tobakk, har allerede et foretrukket tobakksprodukt og vil fortsette å kjøpe dette. Endringer i omsetning forventes imidlertid på lengre sikt ettersom andelen barn og unge som begynner å bruke tobakk, reduseres."[6]

"Da standardiserte tobakkspakninger ble innført i Australia, ble det hevdet at tiltaket ville føre til en 30 % reduksjon i tobakkssalg det første året og videre 30 % i påfølgende år. Dette har ikke skjedd, og departementet vil i den forbindelse vise til at det ikke finnes noe enkelt tobakksforebyggende tiltak

[3] Høring av forslag til innføring av standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 i Norge s. 16
[4] Rusmidler i Norge 2014 Sirus Kapittel 3.3.1.4 http://www.sirus.no/publikasjon/rusmidler-i-norge/3-tobakk/#toc10
[5] Rusmidler i Norge 2014 Sirus Kapittel 3.5.3 http://www.sirus.no/publikasjon/rusmidler-i-norge/3-tobakk/#toc24
[6] Høring av forslag til innføring av standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 i Norge s. 55

som har medført en så umiddelbar omfattende reduksjon i tobakkssalg. Basert på erfaringer fra andre tiltak, er det derimot ventet at tiltaket vil ha en gradvis effekt i et langtidsperspektiv." [7]

Australia og Norge er to ganske forskjellige land, når det kommer til størrelse og innbyggertall. Med sine 23,13 millioner innbyggere er Australia naturlig nok også et større tobakksmarked. Tiltaket er hittil ikke gjennomført i et land sammenlignbart med Norge. Det aktuelle tiltaket er svært omfattende, og skiller seg fra tidligere tobakksforebyggende arbeid.

De foreslåtte reglene skal gjelde likt for alle, også spesialforretninger. Vi har ovenfor gått inn på noen av konsekvenser dette vil medføre for vår detaljhandel. HOD forventer ikke noen betydelig nedgang i salget på kort sikt. Dersom forslaget vedtas, vil denne lovendringen sannsynligvis føre til at kun de aller største aktørene på markedet kan levere varer til Norge. Noe som vil føre til et svært redusert vareutvalg og en monopollignende situasjon på det nasjonale markedet. Produktsortimentet av håndlagede sigarer og pipetobakk av høy kvalitet vil falle helt eller delvis bort. I så fall er det klart at det vil føre til en nedgang i salget, samt økonomiske konsekvenser på kort sikt. Ikke nødvendigvis for dagligvarehandelen og kioskbransjen, men for de ytterst få spesialforretningene vi har i Norge. Det er ikke aktuelt å drive spesialforretning for tobakk, med hyllene fulle av masseproduserte sigaretter, snus og maskinlagde sigarer.

Norge har et nærmest totalt reklameforbud for tobakksprodukter, herunder et forbud mot synlig oppstilling av tobakksvarer på utsalgssteder. Derfor ser vi ikke at nødvendigheten av standardiserte pakninger for sigarer og pipetobakk oppveier for ulempene dette ville medføre for blant annet vår detaljhandel. Dertil vil standardiserte innpakninger for pipetobakk og sigarer bidra i forsvinnende liten grad til å innfri Norges forpliktelser i henhold til WHOs tobakkskonvensjon.

Vi har frostede vinduer så ingen som går forbi vår forretning blir konfrontert med synet av verken piper eller humidorer. Vi driver en spesialforretning som kun selger tobakk og produkter tilknyttet dette. Våre kunder er voksne mennesker som er vel vitende om at de går inn i en tobakksforretning. Vi støtter departementets mål om å hindre at unge mennesker begynner med tobakk. På den annen side ønsker vi å kunne gi voksne mennesker som har tatt et veloverveid valg, muligheten til å kjøpe en kvalitetssigar hos en spesialforretning.

Smugling

Vi vil gå kort inn på temaet smugling. "I Australia ser det ikke ut til at tiltaket har ført til økning i ulovlig handel. Industrifinansierte rapporter som hevder noe annet har blitt grundig analysert og tilbakevist av australske forskere."[8] Den eneste rapporten vi kunne finne som sier noe annet er blitt diskreditert, fordi den etter alle øyemed er finansiert av tobakksgiganten Phillip Morris. Det blir derfor vanskelig å si stort mer om erfaringer fra Australia på nåværende tidspunkt. At man ikke kan observere økende smugling i Australia, er ikke ensbetydende med at dette ikke vil forekomme i Norge dersom man innfører standardiserte pakninger. Den mest nærliggende grunnen til å ikke sammenlikne Norge og Australia er geografisk beliggenhet. Australia er en øy og har dermed ingen landegrenser til andre land det kan smugles fra. Det forholder seg noe annerledes i Norge. På grunnlag av tall fra

[7]Høring av forslag til innføring av standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 i Norge s. 39

[8] Høring av forslag til innføring av standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 i Norge s. 56

SIRUS, ser vi at 39,9% av antatt totalforbruk av tobakk i Norge i 2013 var uregistrerte salg.[9] Det vil si grensehandel og taxfree-salg. Smuglet tobakk er ikke med i denne beregningen, på grunn av mørketall. Hvis man nå i tillegg innfører forslaget vil det antagelig føre til at man knapt får kjøpt pipetobakk og sigarer i Norge. Noe som, etter vår oppfatning, ville bidra til økt lovlig kjøp utenlands, og økt smugling. Vi vil muligens også kunne oppleve en oppblomstring av illegale nettbaserte utsalgssteder. Som tidligere nevnt er sigarer og pipetobakk et lite produktsegment i Norge, men om denne varegruppen i sin helhet overføres til uregistrerte salg, kan det umulig være heldig for overvåkningen av tobakkskonsumet.

Konklusjon

Vi stiller oss svært skeptiske til at forslaget om standardiserte innpakninger for pipetobakk og sigarer kan begrunnes i hensynet til folkehelsen og står i et rimelig forhold til dette målet. Dersom forslaget blir vedtatt, faller etter all sannsynlighet muligheten til å velge tobakksprodukter av høy kvalitet bort. Det eneste som blir å få på markedet er produktene til de største aktørene. Vi blir da sannsynligvis sittende igjen med sigaretter, snus og muligens et lite knippe maskin- og masseproduserte sigarer. Departementets forslag kan føre til at det i praksis blir et monopol på noen få aktører som er i stand til å levere sine produkter i den innpakningen som forlanges. Tiltaket kan etter vår mening ikke begrunnes i hensynet til folkehelsen, da den i svært liten grad påvirkes av pipe- og sigarrøyking. Målet for tiltaket om uniform regulering av tobakk står heller ikke i forhold til konsekvensene for spesialforretningene.

Anbefaling

Vi foreslår at fokuset heller rettes mot tiltak for å begrense ungdoms tilgang til tobakk i form av strengere alderskontroller for salg av tobakk, strengere kontroller av digitale utsalgssteder samt generelt kontroll på øvrig lovgivning. Bevillingsordning for utsalgssteder for tobakk, er også et tiltak som gjenstår å gjennomføre og å høste resultatet av.

Med vennlig hilsen

Sol Cigar Co. A/S
v/ Bjørg Svenøe
Eier og daglig leder

[9] Rusmidler i Norge 2014 Sirus Kapittel 3.3.3 Vedleggstabell 3.6 http://www.sirus.no/publikasjon/rusmidler-i-norge/10-vedleggstabeller-tobakk/#toc5